

Prof. dr hab. Krzysztof J. Szmidt
Katedra Edukacji Artystycznej
i Pedagogiki Twórczości UŁ

Kreatywność w klasie szkolnej – standardy pedagogiki twórczości

Motto:

„Uczniowie zjedzą to,
co strawią
nauczyciele”.

Karl Kraus

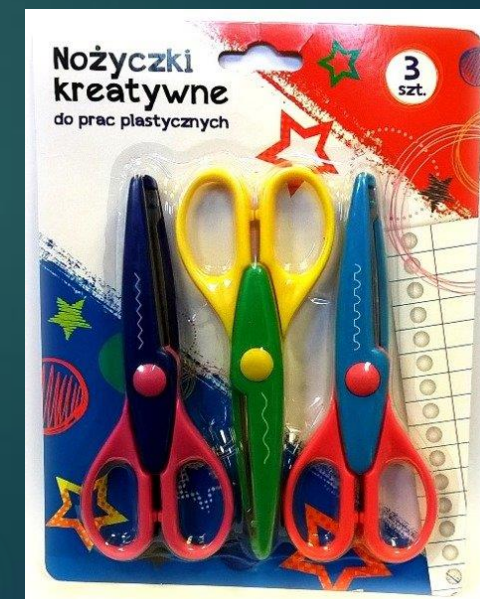

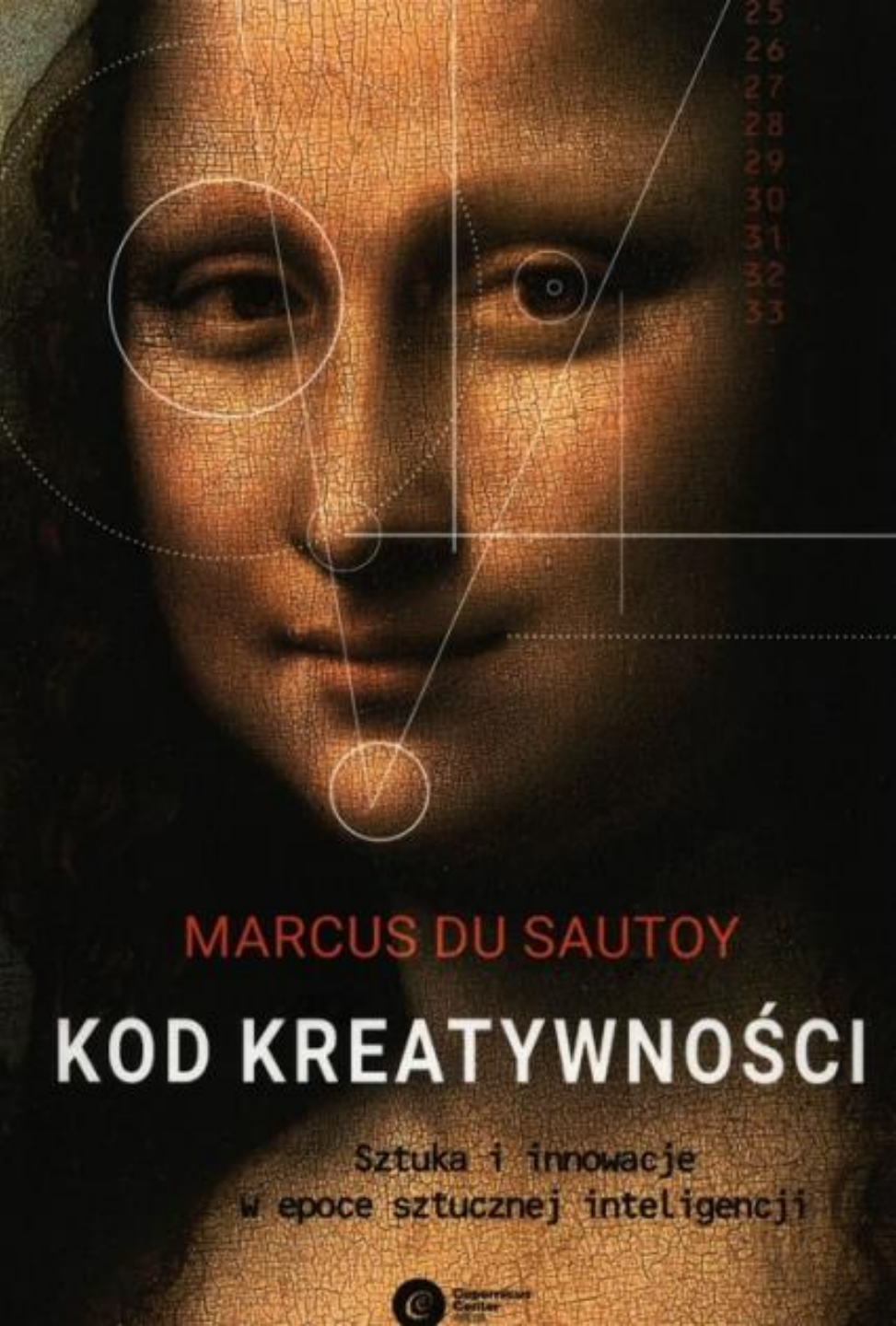
Kreatywność lekiem na całe zło?

- Wychowanie człowieka kreatywnego - koniecznością dziejową w nowym tysiącleciu;
- Kreatywność – receptą na radzenie sobie ze zmianami społecznymi, gospodarczymi, kulturowymi – wszelkimi;
- Kreatywność – sposobem na radzenie sobie na rynku pracy;
- Kreatywność – receptą na dogonienie i przegonienie Zachodu i UE;
- Kreatywność – warunek szczęścia i dobrostanu psychicznego;
- Kreatywność – warunek funkcjonowania nowoczesnej szkoły i nowoczesnego nauczyciela.

**Nawet
nożyczki
muszą być
kreatywne!**

MARCUS DU SAUTOY

KOD KREATYWNOŚCI

Sztuka i innowacje
w epoce sztucznej inteligencji

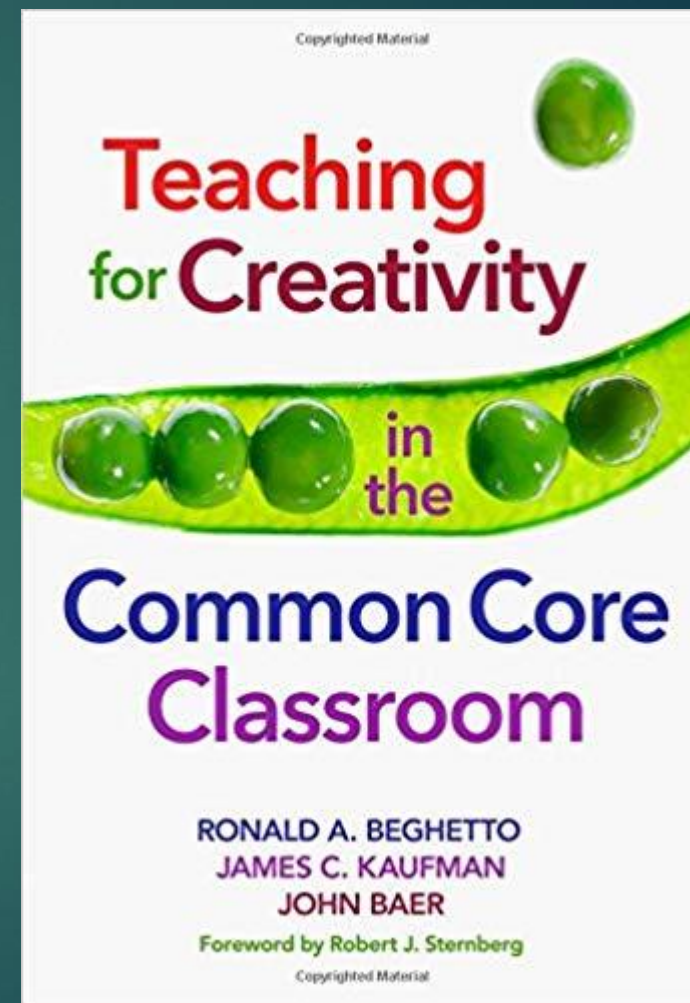

Kreatywność maszyn?

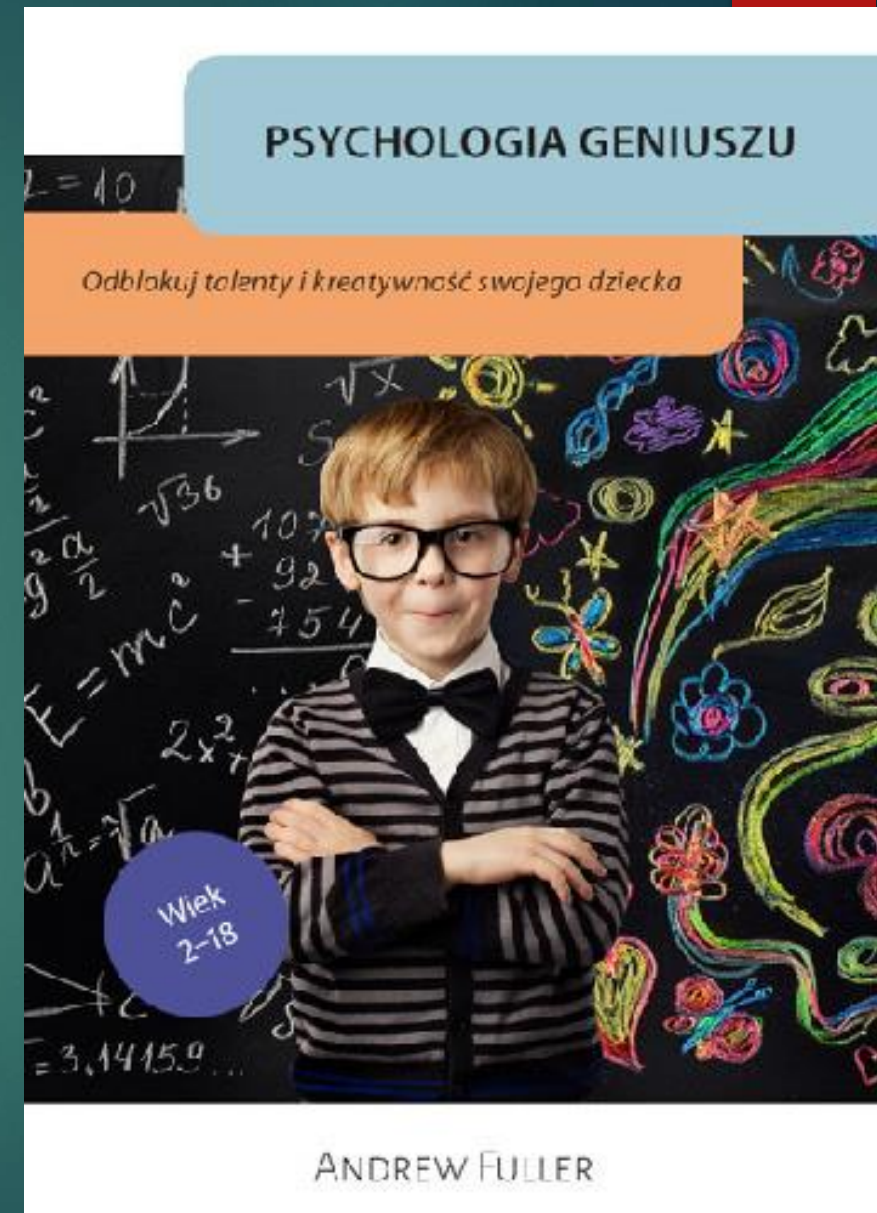
Kreatywność – filar edukacji!

„Dzisiaj kreatywność jest gorącym tematem. Jest wymieniana jako jedna z podstawowych (*essential*) umiejętności w XXI wieku i powszechnie uznawana przez szkoły, organizacje i przywódców jako niezbędna dla indywidualnej i organizacyjnej pomysłności” (s. 1).

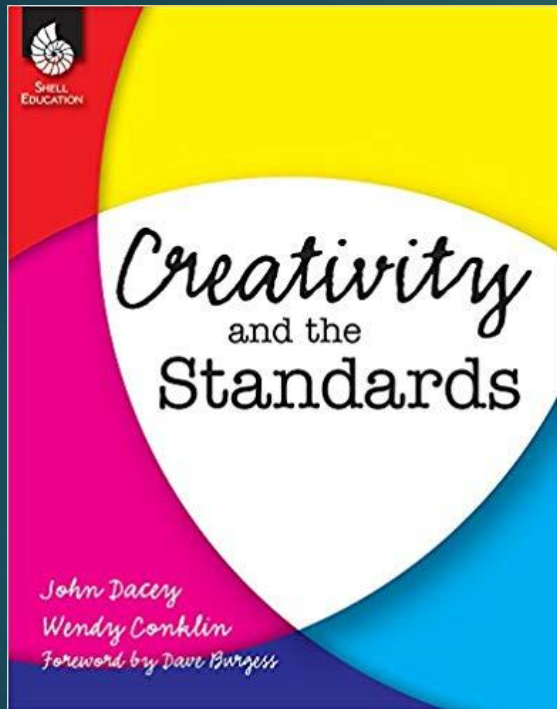

Dlaczego w szkole musi być miejsce dla twórczości uczniów?

► „Nasze dzieci będą musiały myśleć twórczo, aby wypracować rozwiązania dla problemów, z którymi my nie dość, że nigdy się nie zetknęliśmy, to nawet nigdy nie rozważaliśmy ich czysto teoretycznie” (s.19).

Tymczasem

Badacze szkół zauważają:

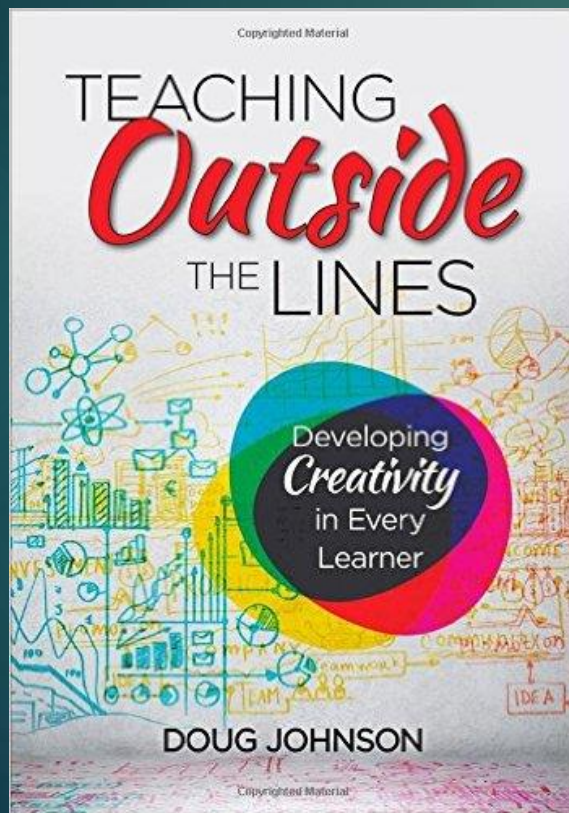
- Nauczanie w większości szkół odbywa się pod **dyktat konwergencyjny**, zwany też dyktatem lub nawet **terrorem testu**. Szkoła polska wydaje się być pod wpływem tego „terroru”.
- Nagradza się zachowania odtwórcze, schematyczne i „uczenie pod test“, które nie respektuje różnorodnych uzdolnień i umiejętności uczniów, a bazuje na jakiejś mitologicznej „średniej”.

DYKTAT TESTU = dyktat jedynej odpowiedzi

OBSESJA TESTOWANIA

Dough Johnson:

- Wychowujemy „wypełniaczy testów”;

Test:

Co pada z nieba i zmienia ziemię na białą?

- śnieg
- deszcz
- pył

**Nauczanie twórczości:
Podaj odpowiedź, której nie ma na
liście.**

„THE ONE – RIGHT – ANSWER TESTING MENTALITY”

Tymczasem ...

- Zdolności twórcze są często nie dostrzegane przez nauczycieli, a kreatywność uczniów karana. Uczniowie twórczy, jak donoszą badacze, są nie lubiani przez pedagogów, nie tylko w Polsce.

Mity nauczycielskie

- Wielu nauczycieli nadal żywi błędne przekonanie, że kreatywność to zdolność lub umiejętność, którą uczeń może ujawnić tylko na zajęciach plastycznych, gdy rysuje lub maluje. Na lekcjach matematyki czy fizyki już nie!
- Wielu nauczycieli nigdy nie uczyło się, jak nauczać twórczości, dlatego ideę nauczania sprawności twórczych traktują jako abstrakcję i nie wiedzą, jak ją realizować w praktyce szkolnej.

Wielka Gala Poezji w Państwowej
Ogólnokształcącej Szkole Artystycznej
w Zakopanem

Trwałe miejsce twórczości w szkole: III główne standardy pedagogiki twórczości

Dywergencyjność nauczania

Dajemy uczniowi problemy (zadania) otwarte

POSA w Zakopanem

Systematyczność oddziaływań

Lekcje twórczości jak najwcześniej, stale i przez wiele lat

Rozwijanie twórczej pomysłowości

Stymulujemy ideację i jej czynniki

Jakie problemy w nauczaniu twórczości?

- **Otwarte** – Co jest interesującego w „Ferdydurke”?, Czego symbolem może być kotwica?, Jak inaczej nazwać catering?;
- **Autentyczne**, blisko życia ucznia, rzeczywiste – Jak nazwać sklep oferujący ciasta domowe?, Jak uratować gazety papierowe przed całkowitą likwidacją?, W jaki sposób ograniczyć przejawy fonoholizmu u uczniów naszej szkoły?;
- **Różnorodne**, odnoszące się do różnych sfer postawy twórczej – Jak coś nowego wymyślić?, Jak coś wypromować, ogłosić, uczynić znanym?, Jak coś wdrożyć, zrealizować, wypraktykować?

Nicola Harasimowicz, kl. II g.
Państwowa Ogólnokształcąca
Szkoła Artystyczna w Zakopanem

Próba myślenia dywergencyjnego

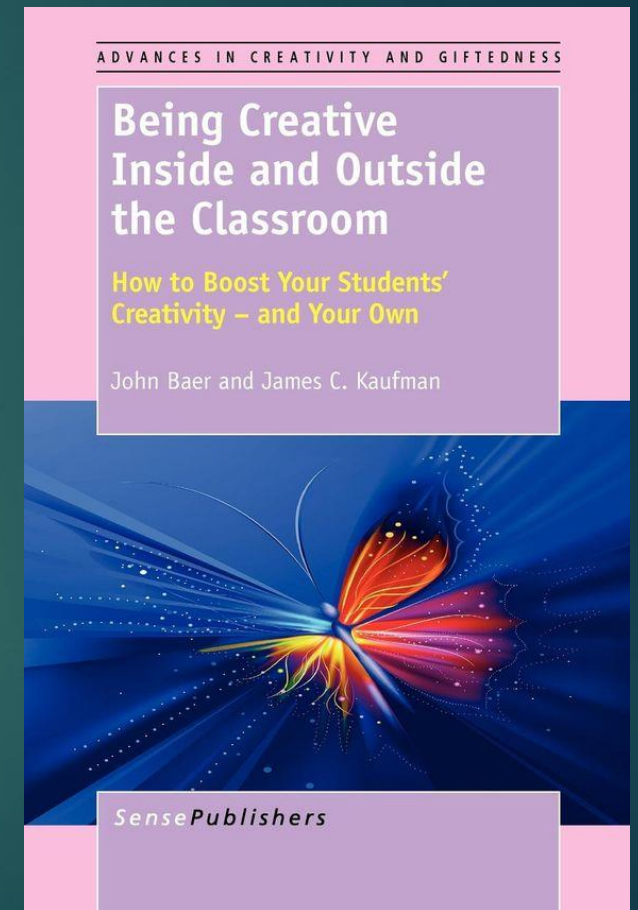
- Wypisz tak wiele różnych możliwych zastosowań pustych kartonów po jajkach, jak to tylko możliwe.
- Wypisz jak najwięcej sposobów, by w gorący dzień pozostać chłodnym.

płynność

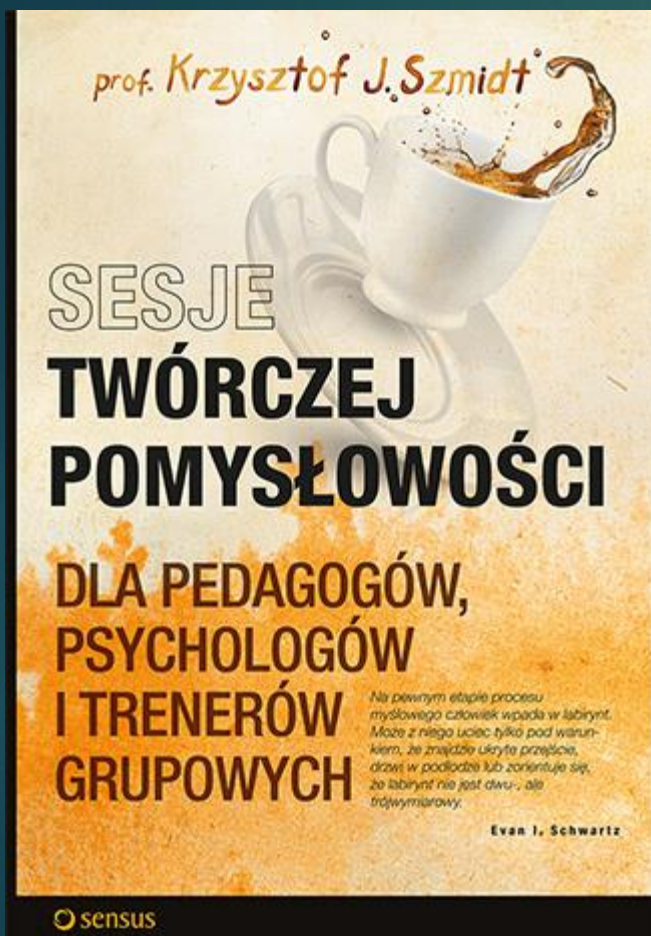
giętkość

oryginalność

Trzy główne składniki myślenia twórczego

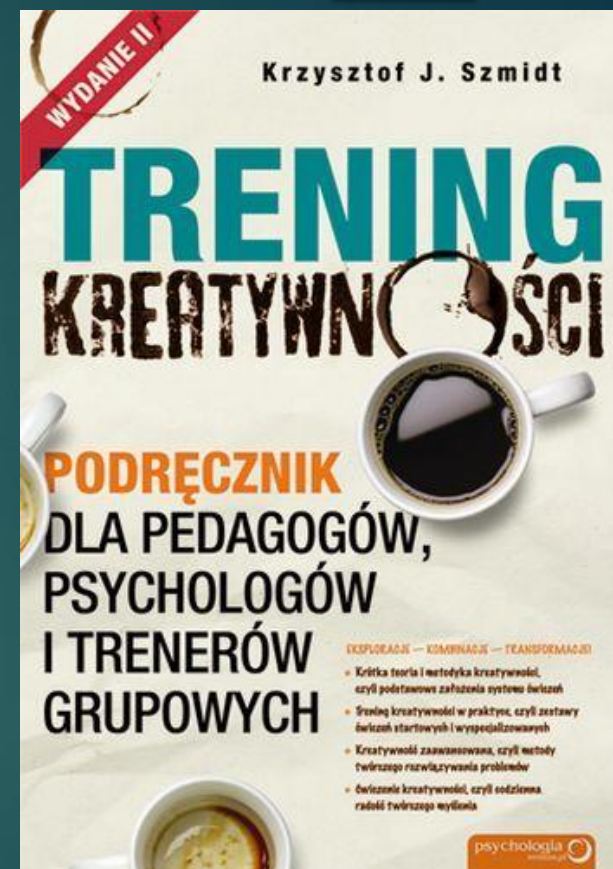

II standard PEDAGOGIKI TWÓRCZOŚCI

Rozwijanie twórczej pomysłowości

Chcąc twórczo nauczać i nauczać twórczości, nauczyciel powinien pobudzać i rozwijać **twórczą pomysłowość** uczniów.

Wystawa Stołów Okolicznościowych
w Zespole Szkół Gastronomicznych w Łodzi

Istota kreatywności

Twórcza pomysłowość

Jest to zdolność jednostki do generowania wielu różnorodnych pomysłów rozwiązania danego problemu, cechujących się nowością i wartością (użytkową, społeczną, estetyczną, naukową i in.).

Twórcza pomysłowość =
ideacja

Pomysły na wagę złota

Dean Kamen

- automatyczna strzykawka dla chorych na cukrzycę;
- aparat do dializy;
- Segway Human Transporter;
- ekonomiczne urządzenie do oczyszczania wody poprzez jej odparowanie

Twórcze pomysły codzienne – creative ideas

Szkoła twórczej pomysłowości

Prywatna
Szkoła
Podstawowa
Kornelówka w
Łodzi, ASP,
PSK

UP
CYCLINGOWY
ZAWRÓT GŁOWY
ogólnopolski konkurs ekologicznej kreatywności

Twórcza pomysłowość?

Unia Europejska ustaliła maksymalną wysokość płomienia świecy oraz definicję świecy. Jest to „rzecz, która ulega częściowemu spalaniu w temp. 20-27 stopni Celsjusza, a jej główną funkcją jest dawanie jasnego płomienia”.

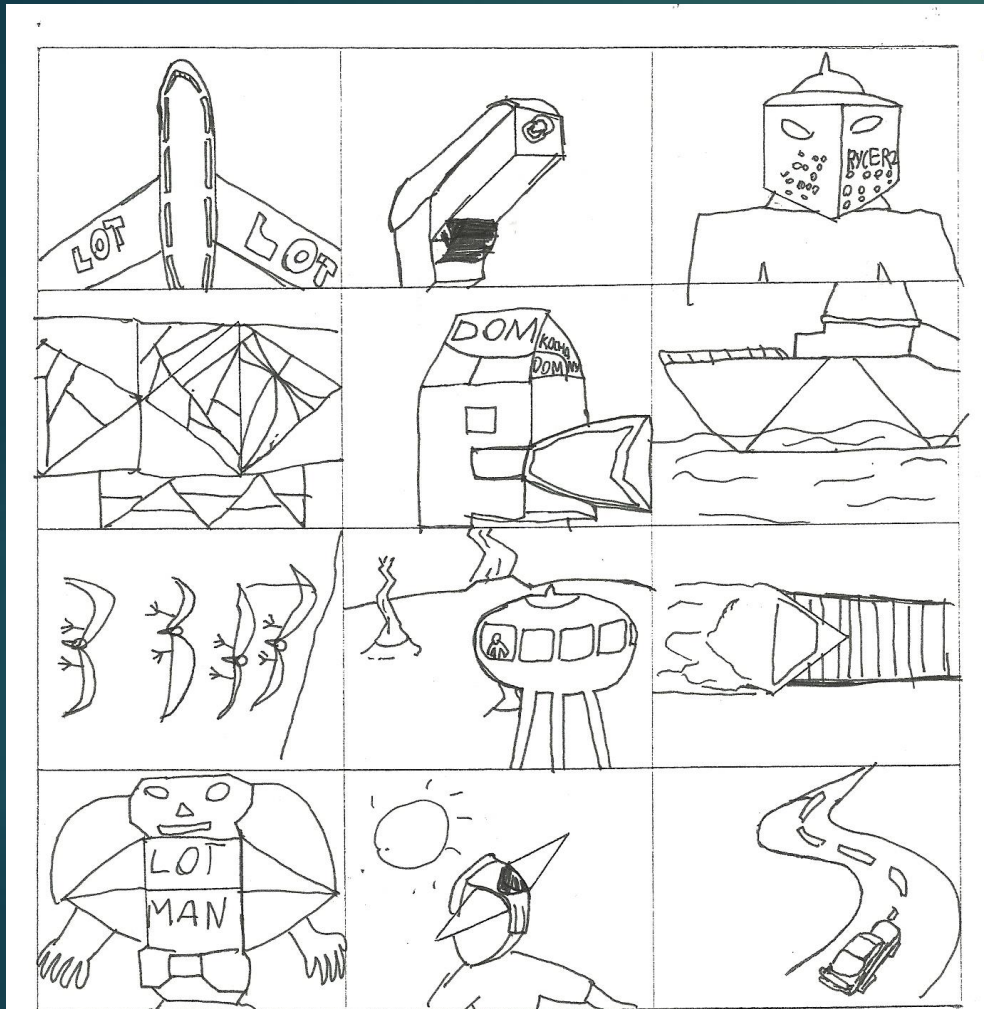
Ćwiczenie „Całodobowy sklep wiklinowy”

Zadaniem uczestników jest wymyślenie na wzór „całodobowego sklepu wiklinowego” kilku najbardziej absurdalnych sklepów lub punktów usług, jakie tylko przyjdą nam na myśl. Im bardziej niestworzone, tym lepiej.

- Całodobowy sklep z natką pietruszki;
- Całodobowy punkt napraw płetw;
- Całodobowy sklep z barankami wielkanocnymi;
- Całodobowy zakład naprawczy termometrów zaokiennych;
- Całodobowy sklep z przyciskami do papieru;
- Całodobowy punkt skupu zużytych wacików kosmetycznych.

Konkluzja

Originalność plastyczna, Michał – klasa V

Chcąc nauczyć naszych uczniów twórczego rozwiązywania problemów, powinniśmy stymulować i rozwijać ich twórczą pomysłowość, co oznacza:

- stałe pobudzanie płynności, giętkości oraz oryginalności myślenia, oraz
- elaboracji – zdolności dokładnego dopracowania rozwiązań;
- zaradności we wdrażaniu pomysłów w życie

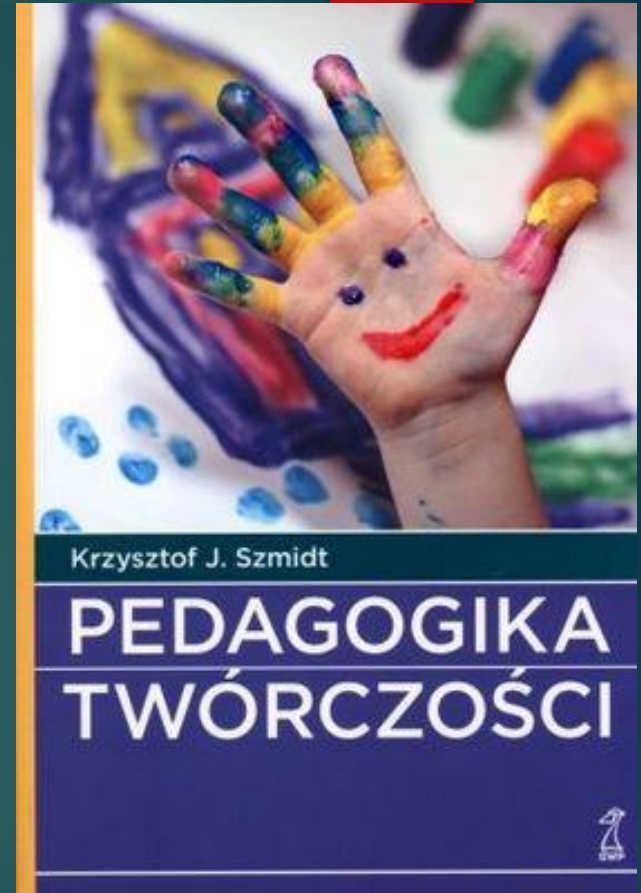
III. Standard - systematyczność

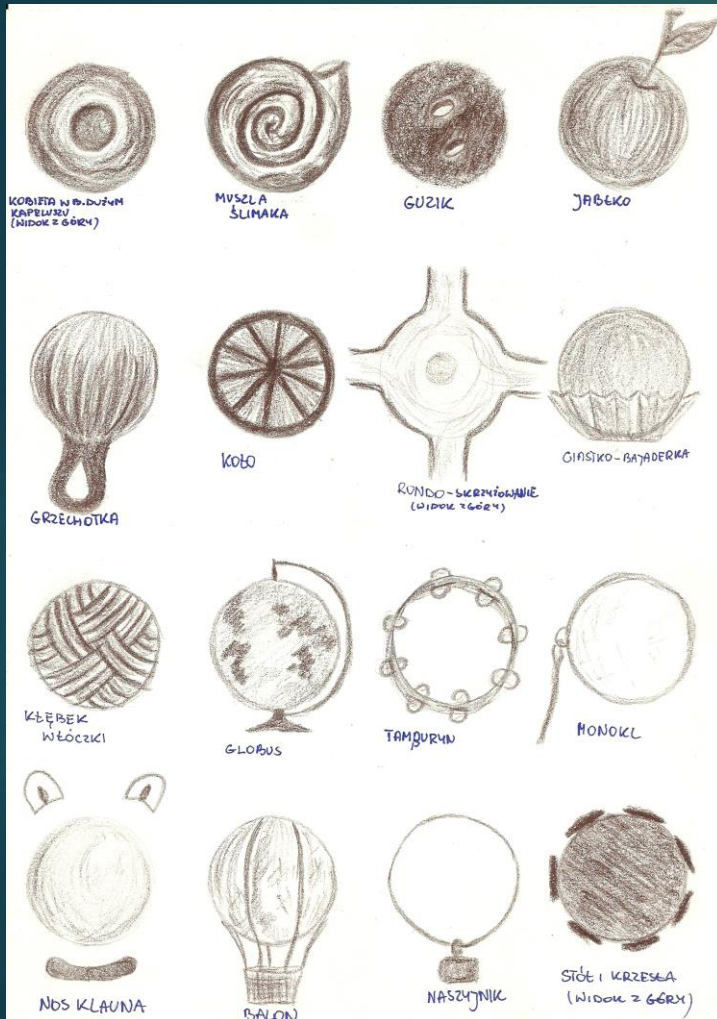
- 1) Nauczanie twórczości już od najmłodszych lat: od przedszkola i jeszcze wcześniej;
- 2) Nauczanie twórczości wieloletnie, przez cały okres edukacji (nieakcyjne, nieodświętne – „normalne”);
- 3) Nauczanie twórczości profesjonalne – realizowane przez PEDAGOGA TWÓRCZOŚCI, specjalistę dobrze opłacanego!

**Kangurowa
Szkoła
Podstawowa**

III standard pedagogiki twórczości

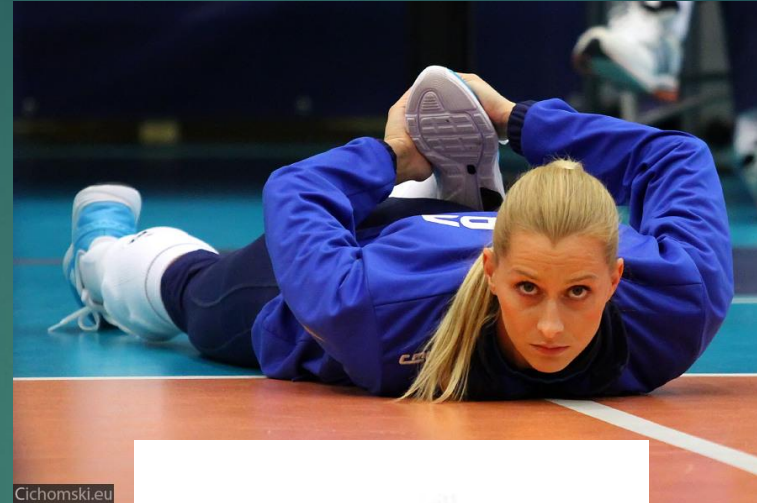
Warunek systematyczności

Autentyczne nauczanie twórczości ma charakter oddziaływania planowego, systematycznego, długotrwałego, ciągłego (a nie od akcji do akcji, od konkursu do konkursu, od projektu do projektu).

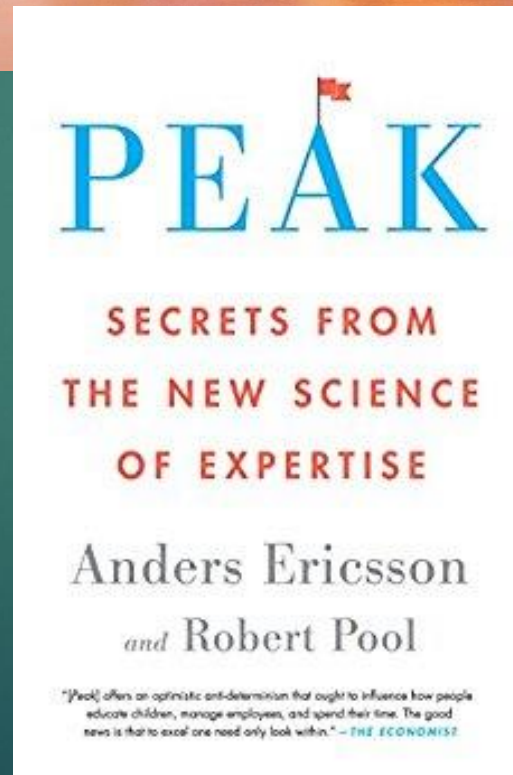
Zajęcia twórcze – pogłębione ćwiczenia
(*deliberate practice*)

„Kółka Torrance'a”,
Katarzyna – klasa II gimn.

Pogłębione ćwiczenia czyniące mistrza

Cichomski.eu

PEAK

SECRETS FROM
THE NEW SCIENCE
OF EXPERTISE

Anders Ericsson
and Robert Pool

"[Peak] offers an optimistic anti-determinism that ought to influence how people educate children, manage employees, and spend their time. The good news is that to excel one need only look within." — THE ECONOMIST

Nie za
łatwe,
raczej
trudne

Pod okiem
życzliwego
mistrza

Ciągła informacja
zwrotna o poziomie
wykonania

TWÓRCZOŚĆ EDUKACJA

Krzysztof J. Szmidt

Edukacyjne
uwarunkowania
rozwoju kreatywności

WYDAWNICTWO
UNIWERSYTETU
ŁÓDZKIEGO

Szkoła może wybierać:

Lekcje twórczości:
stały, systematyczny,
wpisany w program
nauczania program
wieloletni

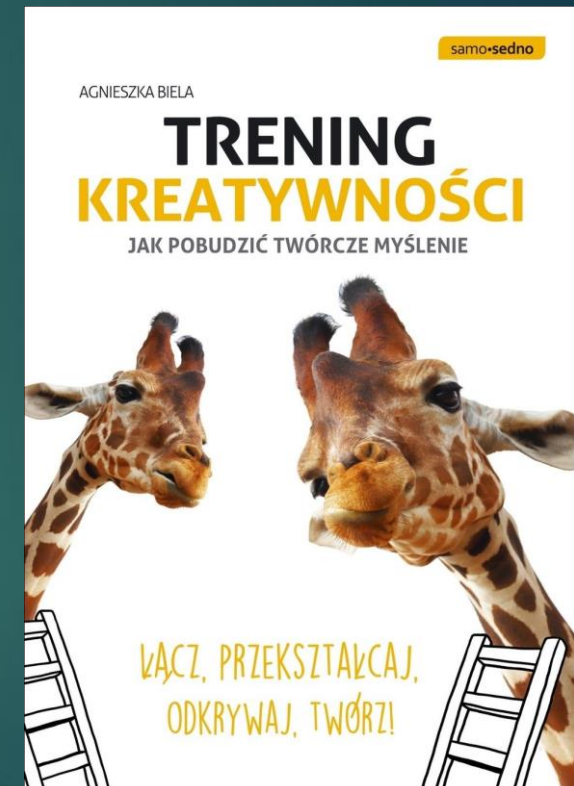
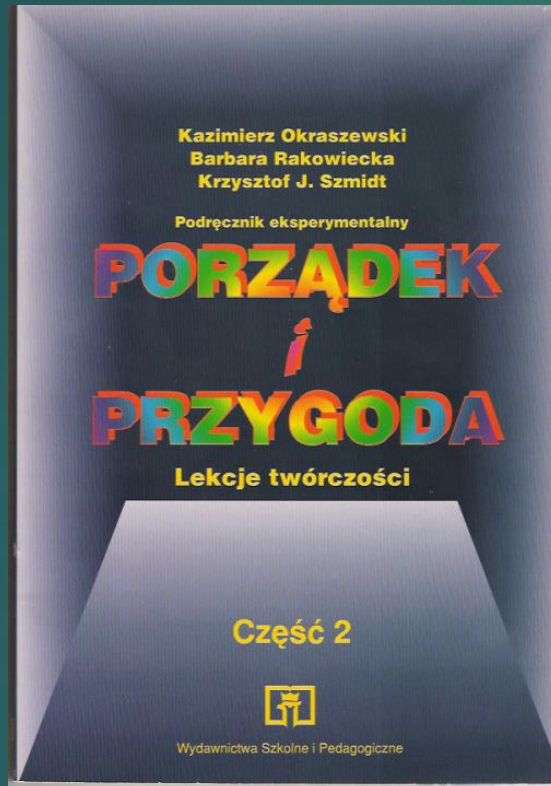
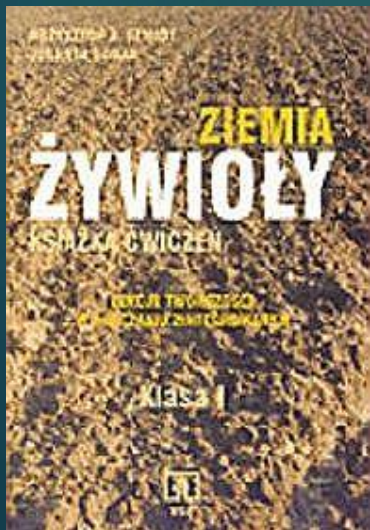
Programy okazjonalne –
typu „Odyseja Umystu”
lub „Destination
Imagination”

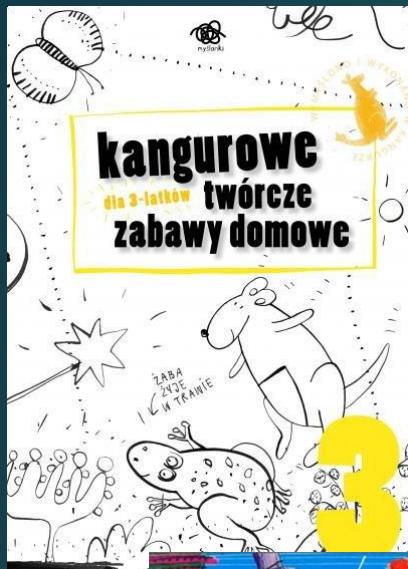

Lekcje twórczości w Zespole Szkół nr 2 w Płocku

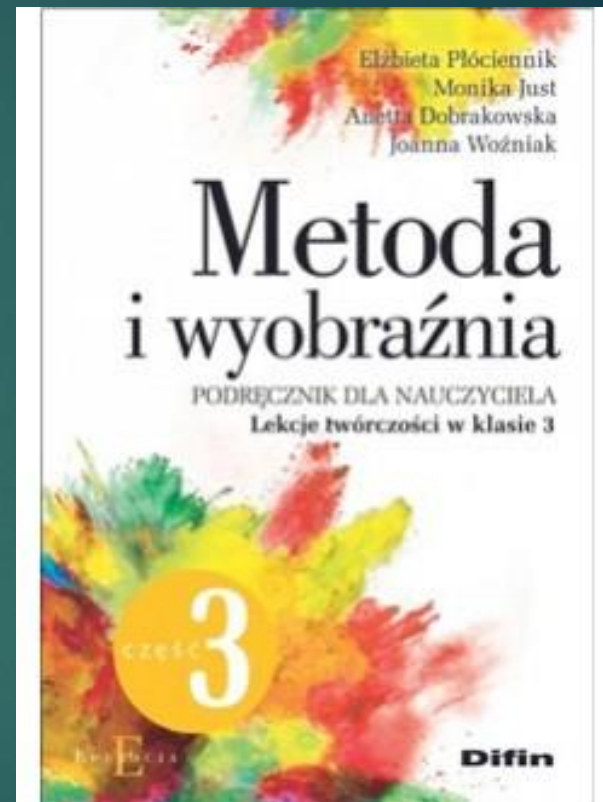
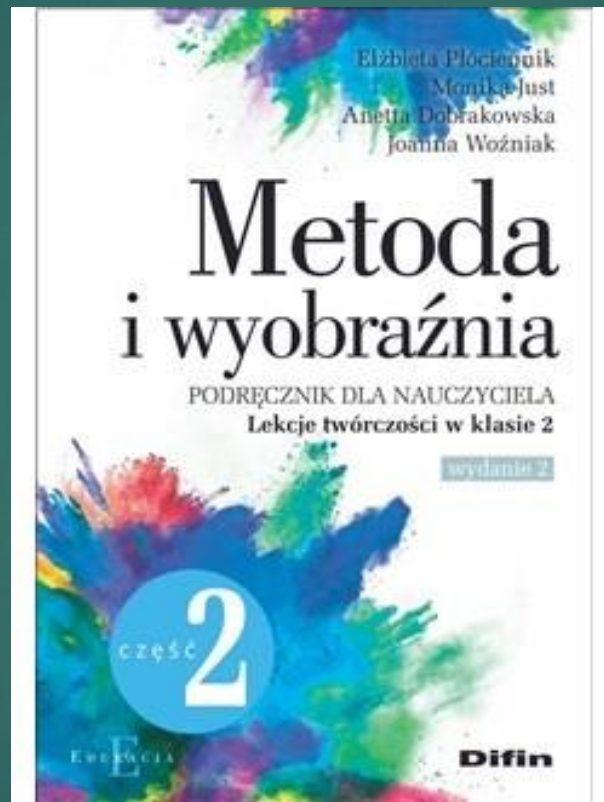
Polski problem – brak programów i podręczników do nauczania twórczości

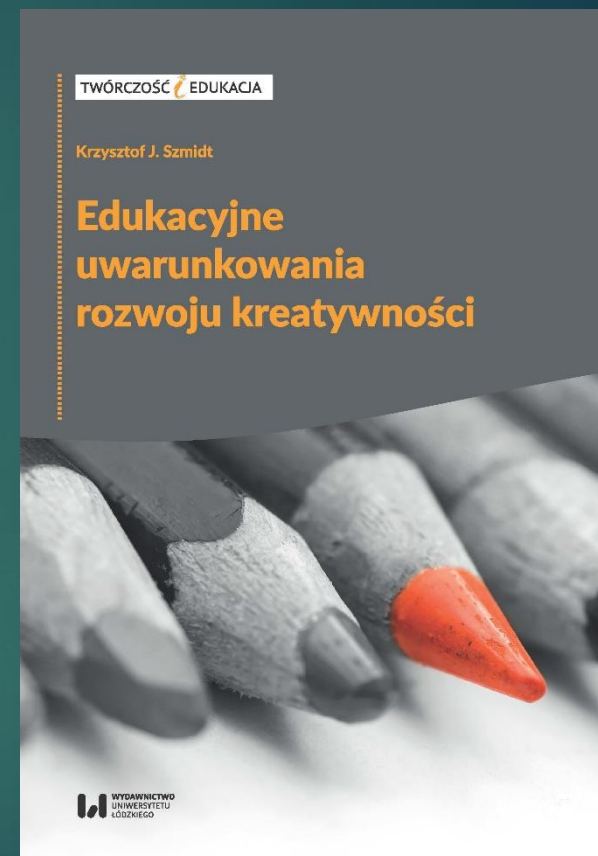
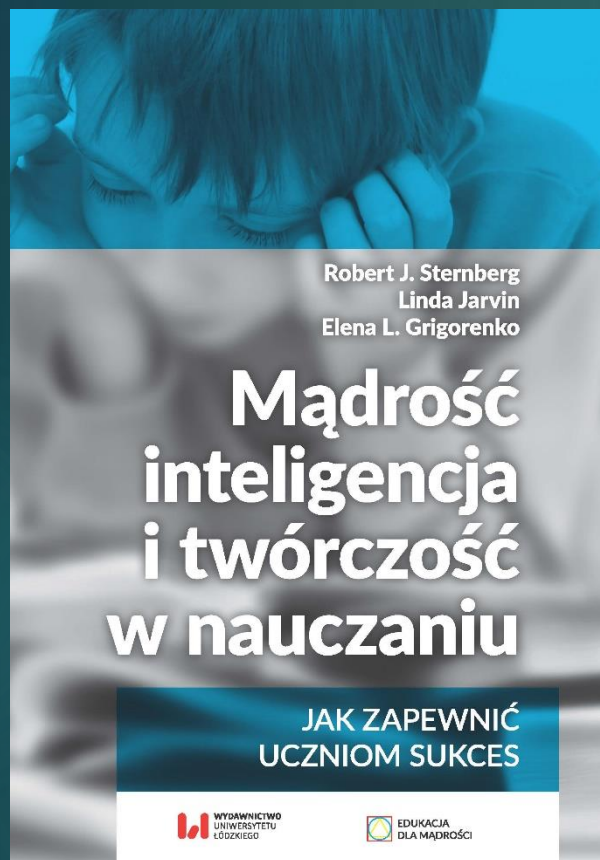

Ośrodek Twórczej Edukacji Kangur w Krakowie

Nowości

Mądrość plus kreatywność

Aldona Pobjewska

Edukacja do samodzielności

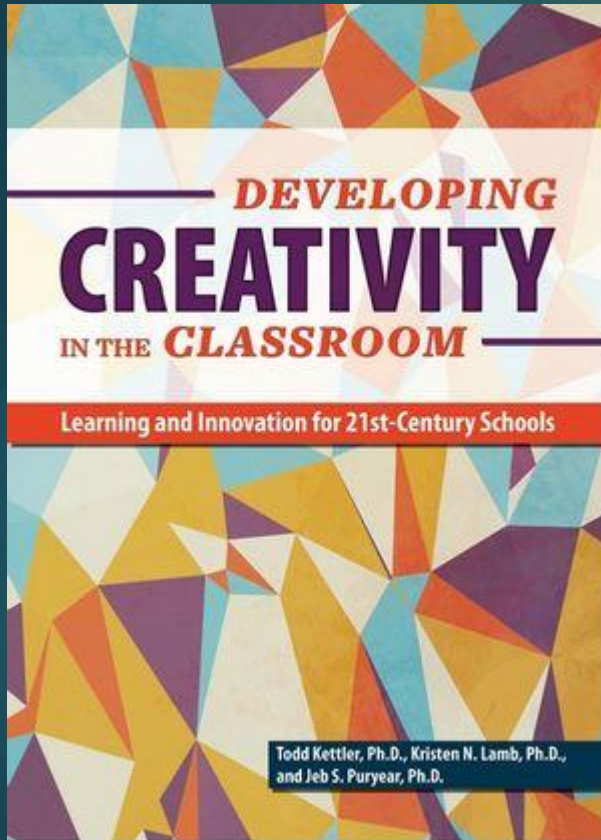
WARSZTATY
Z DOCIEKAŃ FILOZOFICZNYCH
TEORIA I METODYKA

EDUKACJA
DLA MĄDROŚCI

Najnowsze

Standardy pedagogiki twórczości

Standardy mają służyć trzem głównym celom systematycznego „wyposażania” nauczycieli w wiedzę i umiejętności z zakresu pedagogiki twórczości:

- 1) wyrażają wspólną wizję tego, co nauczyciele powinni wiedzieć i umieć z zakresu nauczania kreatywności;
- 2) klaryfikują poziomy wykonania (efektywności) dla pomyślnego wdrożenia celów nauczania kreatywności;
- 3) umożliwiają ocenę postępów w opanowaniu mistrzostwa pedagogicznego tak, żeby system szkolny mógł w razie potrzeby wspierać nauczycieli.

Standardy pedagogiki twórczości

Wiedza nauczyciela

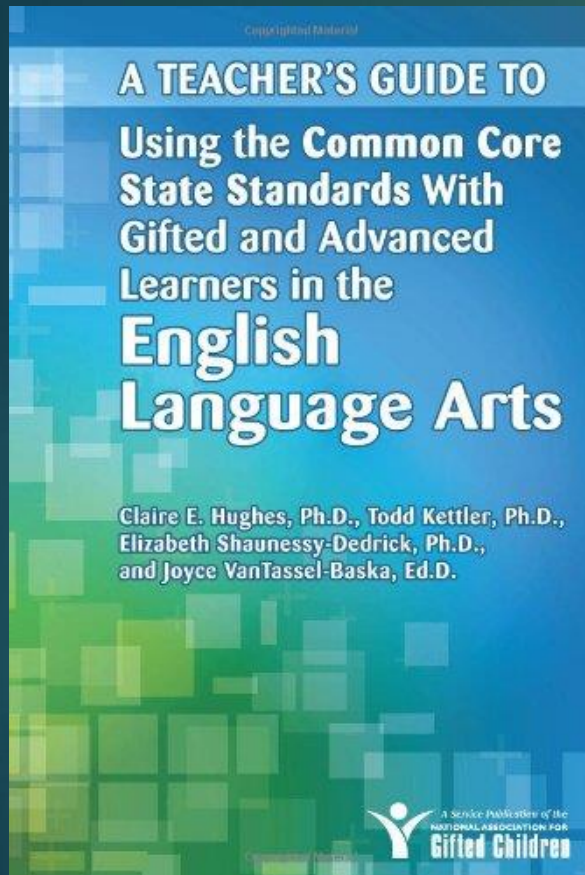
1. Twórczy nauczyciele uważają, że kreatywność jest ważna dla życia i pracy oraz że wszyscy uczniowie mogą doskonalić swoje umiejętności twórczego myślenia i twórczej produktywności.
2. Twórczy nauczyciele rozumieją uzasadnione definicje kreatywności, teorię popierającą definicje i ich implikacje.
3. Twórczy nauczyciele rozumieją, czym myślenie dywergencyjne różni się od myślenia konwergencyjnego i jak rozwijać aspekty różnych zdolności myślenia, takie jak oryginalność, elaboracja, płynność i giętkość.
4. Znają znaczenie każdej umiejętności wchodzącej w skład Taksonomii Twórczego Myślenia.
5. Rozpoznają charakterystyczne cechy osobowości twórczej i wspierają uczniów w manifestowaniu tych cech.
6. Wiedzą jak uzyskać dostęp do ważnej wiedzy o twórczości i pedagogice twórczości.

Standardy pedagogiki twórczości

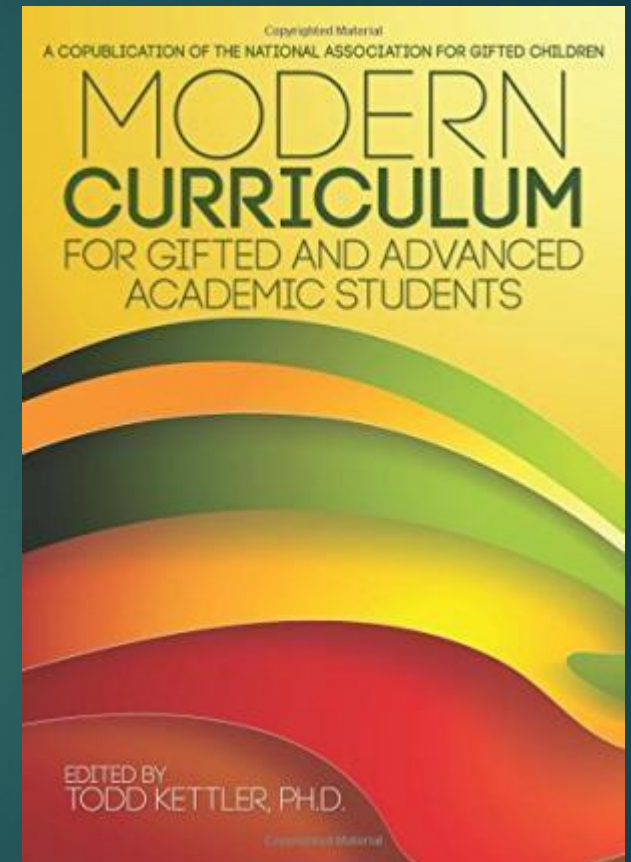
Umiejętności nauczyciela

1. Twórczy nauczyciele potrafią aranżować i utrzymać psychologicznie bezpieczne środowisko uczenia się, które ośmiela do podejmowania intelektualnego ryzyka, myślenia dywergencyjnego i twórczej produktywności..
2. Twórczy nauczyciele organizują doświadczenia używając uznanych modeli rozwijania myślenia dywergencyjnego, twórczego rozwiązywania problemów i innowacji.
3. Twórczy nauczyciele rutynowo stosują strategie i taktyki w celu rozwijania kreatywności, żeby zintegrować twórcze poznanie ze specjalistyczną wiedzą i umiejętnościami z danej dyscypliny.
4. Projektują i używają narzędzi testujących proces twórczy uczniów i ich wytwory.
5. Wyjaśniają naturę twórczości w swojej dziedzinie i dostarczają uczniom wielu przykładów i modeli twórczej pracy z tej dziedziny.
6. Sami modelują twórcze myślenie, innowacje i projektowanie w swych dyscyplinach i zachęcają uczniów do angażowania się w twórcze działania.

Standardy pedagogiki twórczości

„Standardy stanowią mapę drogową do twórczej wiedzy dydaktycznej” (s. 237).

Problem:

**Jak wielu
nauczycieli spełnia
te standardy?**

DEVELOPING CREATIVITY IN THE CLASSROOM

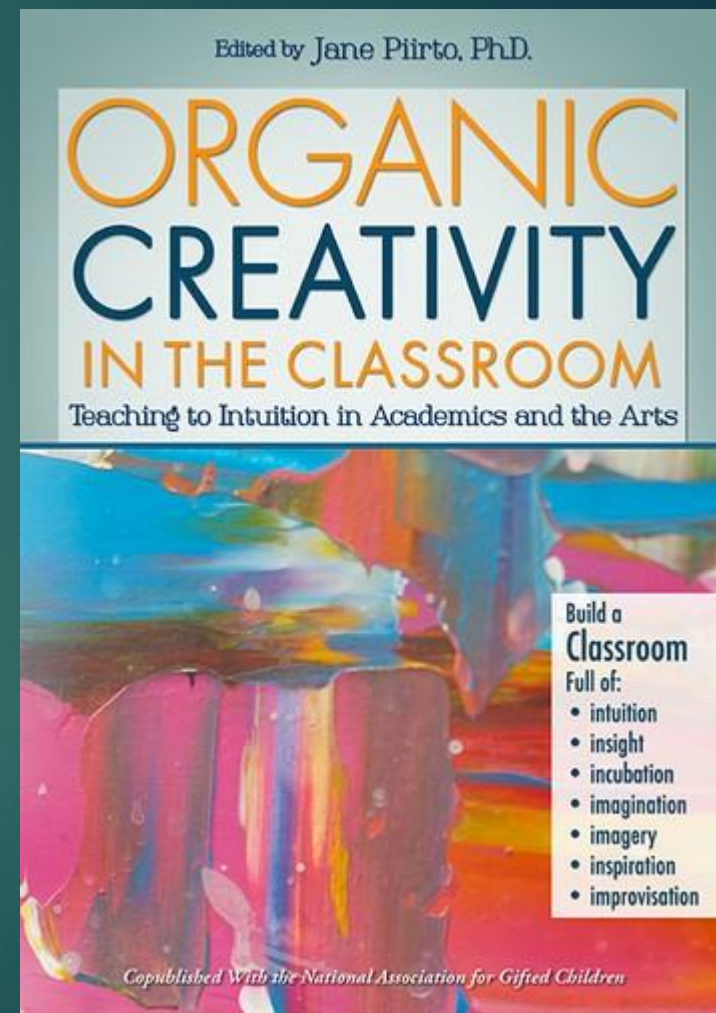
Learning and Innovation for 21st-Century Schools

Todd Kettler, Ph.D., Kristen N. Lamb, Ph.D.,
and Dianna R. Mullet, Ph.D.

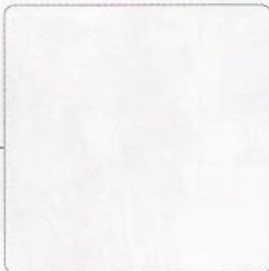
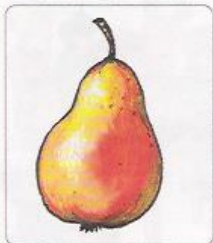
Coda

Jane Piirto (2014, s. XXVI):
„Nauczanie, samo w sobie, jest działaniem intuicyjnym, pomimo prób federalnych i stanowych szefów, aby uczynić go konkretnym i policzalnym”.

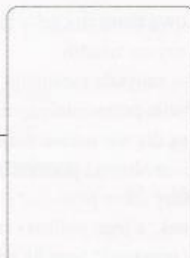
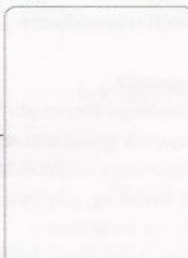
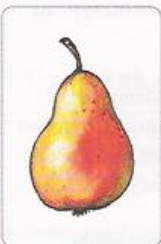

Przekształcenia

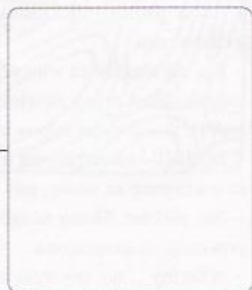
1. Wyobraź sobie, że gruszka w jakiś tajemniczy sposób przekształciła się w kolorowego motyla. W co mogła się zamienić gruszka, żeby w końcu stać się motylem? Narysuj swój pomysł w środkowej ramce.

2. A teraz wymyśl dwa zupełnie inne przekształcenia „pośrednie” między gruszką a motylem. Narysuj je w środkowych ramkach.

3. Wyobraź sobie, że w równie tajemniczy sposób zmienia się zwyczajny namiot biwakowy. Wymyśl i narysuj dwa przekształcenia namiotu. Ciekawe, w co ostatecznie przekształcił się Twój namiot?

4. Wyjaśnij, na czym polegało każde kolejne przekształcenie.

Dziękuję za uwagę!